

Sterf twee keer

Eerder verschenen van Tess Gerritsen bij The House of Books:

Speel met vuur (*december 2015*)

Meisje vermist

Incendio – geschenk Maand van het Spannende Boek 2014

Hartslag

Diagnose besmet

Koud bloed

Alarmfase Rood

Koud hart

RIZZOLI & ISLES-THRILLERS

De laatste sterft

Het stille meisje

Sneeuwval

Het aandenken

De Mefisto Club

Verdwij

Zustermoord

De zondares

De leerling

De chirurg

Tess Gerritsen

Sterf twee keer

Inclusief het korte verhaal 'John Doe' vanaf pagina 319

the house of books

Inclusief het korte verhaal 'John Doe'

Eerste druk, december 2014
Zesde druk, april 2017

Oorspronkelijke titel: *Die Again*
Oorspronkelijk uitgegeven door: Ballantine Books, New York 2014
© Tess Gerritsen, 2014
© Vertaling uit het Engels: Els Franci-Ekeler, 2014
© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2014
Omslagontwerp: Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam
Omslagbeeld: © Fotoduki
Foto auteur: © Spiley/Petra van Vliet
Typografie: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 5234 4
ISBN 978 90 443 4555 1 (e-book)
NUR 332

www.thehouseofbooks.com
www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

De Okavangodelta, Botswana

Door de schuine invalshoek van het prille zonlicht zie ik het meteen, subtiel als een watermerk, afgedrukt op een kaal stukje grond. Later op de dag, als de Afrikaanse zon heet en fel boven onze hoofden staat, zou het me ontgaan zijn, maar vroeg op de ochtend hebben zelfs de kleinste randjes en kuiltjes een schaduw, en als ik uit onze tent kruip, valt de pootafdruk me meteen op. Ik ga er op mijn hurken naast zitten. Er loopt een rilling over mijn rug als ik besef dat we slechts beschermd door dun tentdoek hebben geslapen.

Richard kruipt door de flap en kreunt vergenoegd als hij opstaat, zich uitrekt en de geuren opsnuift van het bedauwde gras, de rook van het houtvuur en het ontbijt dat daarop wordt bereid. De geuren van Afrika. Dit avontuur is Richards droom. Het is altijd Richards droom geweest, niet de mijne. Ik ben de inschikkelijke vriendin die sportief zegt: natuurlijk ga ik mee, schat. Ook al moeten we achtendertig uur reizen, in drie verschillende vliegtuigen, van Londen naar Johannesburg, van Johannesburg naar Maun en daarna het binnenland in, waarbij we het laatste traject afleggen in een rammelend toestel dat wordt bestuurd door een piloot met een kater. Ook al moeten we twee weken in een tent slapen, muggen van ons af slaan en onze behoefte doen in de bosjes.

Ook al zou het mijn dood kunnen worden, en dat is waar ik aan denk als ik staar naar de pootafdruk die is achtergebleven op de droge grond, amper een meter van de plek waar Richard en ik lagen te slapen.

‘Ruik je dat, Millie?’ roept Richard uit. ‘Nergens anders ruikt het zoals hier!’

‘Er heeft hier een leeuw rondgelopen,’ zeg ik.

‘Ik wou dat ik deze lucht in een flesje mee naar huis kon nemen. Wat een geweldig souvenir zou dat zijn. De geur van de wildernis!’

Hij luistert niet naar me. Hij is dronken van Afrika, van zijn grote-blankejagersdroom, waarin alles ‘geweldig’ en ‘grandioos’ is, zelfs de bonen met spek uit blik die we gisteravond kregen voorgeschoteld, volgens hem ‘het lekkerste maaltje ooit!’

Ik herhaal, luider: ‘Er heeft hier een leeuw gelopen, Richard. Vlak bij ons. Stel dat hij de tent was binnengedrongen...’ Ik wil hem choqueren, hem horen zeggen: ‘O god, Millie, wat vreselijk.’

In plaats daarvan roept hij opgewekt naar de dichtstbijzijnde leden van onze groep: ‘Hé, kom eens kijken! Er is vannacht een leeuw in ons kamp geweest!’

De twee meisjes uit Kaapstad, die in de tent naast ons slapen, komen naar ons toe. Sylvia en Vivian hebben Nederlandse achternamen die ik niet kan spellen of uitspreken, en zijn allebei begin twintig, gebruid, blond en langbenig. In het begin kon ik hen niet uit elkaar houden, tot Sylvia uiteindelijk kribbig zei: ‘Je doet net alsof we een tweeling zijn, Millie! Zie je niet dat Vivian blauwe ogen heeft en ik groene?’ Als de meisjes aan weerskanten van me hurken om de pootafdruk te bekijken, merk ik dat ze ook verschillend ruiken. Vivian-met-de-blauwe-ogen ruikt naar vers gras, de frisse, onbedorven geur van de jeugd. Sylvia ruikt naar de citronellaolie waarmee ze zich voortdurend insmeert tegen de muggen, want ‘DEET is gif. Dat weet je toch wel?’ Ze flankeren me als boekensteunen in de vorm van blonde godinnen en ik zie Richard naar Sylvia’s borsten in het te laag uitgesneden topje kijken. Voor een meisje dat zich zo vaak insmeert met citronellaolie, biedt ze de muggen erg veel bijtklare huid.

Uiteraard komt Elliot er ook snel bij. Hij is altijd in de buurt van de blondjes, die hij pas een paar weken geleden in Kaapstad heeft leren kennen. Hij volgt hen als een puppy die hoopt op wat aandacht.

‘Is dat een verse pootafdruk?’ vraagt hij ongerust. Eindelijk iemand die er net als ik door gealarmeerd is.

‘Ik heb die afdruk gisteren niet gezien,’ zegt Richard. ‘De leeuw moet hier dus vannacht zijn geweest. Stel je toch voor dat je ’s nachts hoge nood hebt en dan zo’n beest tegenkomt.’ Hij brult en klauwt met gekromde vingers naar Elliot, die achteruitdeinst. Richard en de blondjes moeten erom lachen. Elliot is het watje van de groep, een bangelijke Amerikaan wiens zakken uitpuilen van tissues en mugspray, zonnebrandcrème en handgel, allergiepillen, jodiumtabletten en wat je verder ook maar nodig hebt om in leven te blijven.

Ik lach niet met hen mee. ‘Dat had een van ons het leven kunnen kosten,’ merk ik op.

‘Ja, maar zulke risico’s neem je nu eenmaal als je op safari gaat,’ zegt Sylvia terecht. ‘Je zit hier in de wildernis, tussen de leeuwen.’

‘Zo te zien is deze niet erg groot,’ zegt Vivian, voorovergebogen over de afdruk. ‘Misschien is het een leeuwin.’

‘Leeuw of leeuwin,’ zegt Elliot, ‘je kunt door beide worden aangevallen.’

Sylvia geeft hem speels een tik. ‘Aah. Ben je bang?’

‘Natuurlijk niet. Ik dacht alleen dat Johnny overdreef toen hij ons op de eerste dag waarschuwde met zijn “Blijf in de auto. Blijf in de tent. Anders is het snel met je gedaan.”’

‘Als je geen risico’s durft te nemen, had je naar een dierentuin moeten gaan, Elliot,’ zegt Richard. De blondjes lachen om zijn rake opmerking. Applaus voor Richard, het alfamannetje. Net zoals de helden in de boeken die hij schrijft, is hij de man die de leiding neemt en de wereld redt. Dat denkt hij tenminste. Dat hij hier in de wildernis de zoveelste onnozele Londenaar is, weerhoudt hem er niet van zich te gedragen als een expert in overlevingstechnieken. Alweer iets wat me vanochtend irriteert, omdat ik honger heb en slecht heb geslapen en omdat de muggen me alweer hebben gevonden. Muggen weten me altijd te vinden. Het lijkt wel alsof voor hen de etensklok luidt zodra ik buiten kom. Ik sla ze bij mijn hals en gezicht vandaan.

Richard roept de Afrikaanse spoorzoeker erbij. ‘Clarence, kom eens kijken! Moet je zien wat er vannacht door ons kamp is geslopen.’

Clarence zit bij het kampvuur een kopje koffie te drinken met

meneer en mevrouw Matsunaga. Hij kuiert naar ons toe met zijn tinnen koffiebeker in zijn hand en gaat op zijn hurken zitten om de pootafdruk te bekijken.

‘Het is een verse afdruk,’ zegt Richard, onze nieuwe wildernisdeskundige. ‘De leeuw moet hier vannacht zijn geweest.’

‘Geen leeuw,’ zegt Clarence. Hij kijkt met half toegeknepen ogen naar ons op. Zijn pikzwarte gezicht glanst in de ochtendzon. ‘Een luipaard.’

‘Weet je dat zeker? Kun je dat aan één afdruk aflezen?’

Clarence schetst iets in de lucht boven de pootafdruk. ‘Het is een voorpoot. De vorm is rond, zoals bij een luipaard.’ Hij staat op en tuurt de omgeving af. ‘En het is er maar één, dus is het een dier dat gewend is in zijn eentje te jagen. Ja, het was een luipaard.’

Meneer Matsunaga begint foto’s van de pootafdruk te maken met zijn grote Nikon, die een telelens heeft die eruitziet als een projectiel dat je het heelal in kunt schieten. Hij en zijn vrouw dragen identieke kleding: een sarafi-jasje, kakibroek, katoenen sjaal en breedgerande hoed. Ze zijn elegant eender, tot in de kleinste details. Dergelijke stellen kom je in alle vakantieoorden ter wereld tegen, in kaki of opzichtig bedrukte stoffen. Ik heb me weleens afgevraagd of zulke mensen op een dag ’s morgens wakker werden en dachten: zullen we de wereld eens aan het lachen maken?

Terwijl de rijzende zon de schaduwen verkleint die de pootafdruk zo mooi zichtbaar maakten, nemen ook de anderen foto’s, in een race tegen het steeds feller wordende licht. Zelfs Elliot haalt zijn pocketcamera tevoorschijn, ook al doet hij dat volgens mij alleen omdat de anderen ook foto’s maken en hij geen buitenbeentje wil zijn. Ik ben de enige die geen fototoestel gaat halen, want Richard neemt genoeg foto’s voor ons beiden, met zijn Canon maar liefst, ‘het fototoestel dat de fotografen van *National Geographic* gebruiken!’ Ik loop naar een schaduwplek, maar zelfs uit de zon druipt het zweet uit mijn oksels. Het is nu al warm. Hier in de wildernis is het elke dag bloedheet.

‘Is het jullie nu duidelijk waarom ik heb gezegd dat je ’s nachts in je tent moet blijven?’ vraagt Johnny Posthumus.

Onze gids is zo stilletjes teruggekeerd van de rivier dat ik er niets

van heb gemerkt. Ik draai me om en zie hem pal achter me staan. Het klinkt naargeestig, Posthumus, maar hij zegt dat het een veelvoorkomende naam is onder de Afrikaanse kolonisten van wie hij afstamt. Hij heeft de trekken van zijn noeste Nederlandse voorvaderen: blond haar dat door de zon nog wat is opgebleekt, blauwe ogen en stevige, bruine benen onder zijn kakishort. Hij lijkt ongevoelig voor de muggen en de hitte, draagt geen hoed en gebruikt geen muggenolie. Wie opgroeit in Afrika krijgt blijkbaar vanzelf een dikke huid en wordt immuun voor ongemakken.

‘Deze luipaard is vlak voordat het licht werd door het kamp gelopen,’ zegt Johnny. Hij wijst naar wat struiken aan de rand van ons kamp. ‘Hij kwam daarvandaan, wandelde naar het vuur en keek me recht aan. Een prachtig exemplaar, groot en gezond.’

Ik kan er niet over uit dat hij zo kalm blijft. ‘Heb je hem dan gezien?’

‘Ik was bezig het kampvuur op te stoken voor het ontbijt en toen was hij daar opeens.’

‘Wat heb je gedaan?’

‘Ik heb gedaan wat ik jullie ook heb opgedragen. Ik ben opgestaan, heb me zo groot mogelijk gemaakt en hem mijn gezicht laten zien. Prooidieren zoals zebra’s en antilopen hebben ogen aan de zijkant van hun kop, maar bij een roofdier zitten de ogen aan de voorzijde. Laat katachtigen altijd je gezicht zien. Laat hem zien waar je ogen zitten, dan weet hij dat jij ook een roofdier bent en zal hij zich twee keer bedenken voordat hij aanvalt.’ Johnny kijkt de kring rond naar de zeven mensen die hem betalen om hen in de rimboe in leven te houden. ‘Onthou dat goed. We zullen meer van die grote katten zien naarmate we dieper de wildernis in trekken. Als je er eentje tegenkomt, moet je je zo groot mogelijk maken en hem recht in de ogen kijken. En wat je ook doet, ga niet op de loop. Als je blijft staan, heb je een veel betere kans om het te overleven.’

‘Je stond midden in het kamp oog in oog met een luipaard,’ zegt Elliot. ‘Waarom heb je dát niet gebruikt?’ Hij wijst naar het geweer dat Johnny altijd over zijn schouder draagt.

Johnny schudt zijn hoofd. ‘Een luipaard schiet ik niet neer. En andere katachtigen ook niet.’

‘Is dat geweer niet juist daarvoor bestemd? Om jezelf te beschermen?’

‘Luipaarden dreigen uit te sterven. Dit gebied is hun terrein, wij zijn de indringers. Als een luipaard mij zou aanvallen, denk ik niet dat ik hem zal kunnen doden. Zelfs niet om mijn eigen leven te redden.’

‘Maar dat geldt toch niet voor ons?’ Elliot lacht nerveus en kijkt ons groepje langs. ‘Je zou een luipaard toch wel neerschieten om óns te beschermen?’

Johnny beantwoordt dat met een ironische glimlach. ‘Dat staat nog te bezien.’

Tegen het middaguur hebben we het kamp opgebroken en zijn we klaar om dieper de wildernis in te trekken. Johnny bestuurt de landrover. Clarence zit op de spoorzoekersstoel boven de bumper. Ik vind het maar gevaarlijk zoals hij daar zit, met zijn bengelende benen, die een eenvoudige prooi lijken voor een passerende leeuw, maar Johnny verzekert ons dat we veilig zijn zolang we één zijn met het voertuig, omdat roofdieren dan denken dat we allemaal deel uitmaken van één enorm dier. ‘Maar als je de auto verlaat, ben je hun avondmaal. Heeft iedereen dat goed begrepen?’

Ja, ja. Dat hebben we begrepen.

Er zijn hier geen wegen, alleen gras dat is geplet onder de wielen van allerlei voertuigen die de onvruchtbare grond keihard hebben gemaakt. Eén enkele touringcar kan een hoeveelheid schade veroorzaken die het landschap nog maandenlang ontsiert, zegt Johnny, al heb ik het idee dat er niet veel auto’s zijn die zo diep in de delta doordringen. We bevinden ons op drie dagen rijden van de vliegstrip waar we zijn afgezet en hebben nog geen andere voertuigen gezien.

Toen ik vier maanden geleden in onze Londense flat zat, waar de regen tegen de ramen tikte, had ik geen idee wat wildernis was. Toen Richard me naar zijn computer riep om me de safari door Botswana te laten zien die hij voor ons wilde boeken, zag ik foto’s van leeuwen en nijlpaarden, neushoorns en luipaarden, de dieren die je in alle dierentuinen en wildparken ziet. Zo had ik het me

voorgesteld, als een reusachtig wildpark met gerieflijke lodges en wegen. In elk geval wegen. Volgens de website ging je tijdens de safari ook ‘in de bush kamperen’, maar ik dacht dat je dan in mooie, grote tenten met een douche en een chemisch toilet zou overnachten. Ik wist niet dat ik betaalde om achter een boom mijn behoefte te mogen doen.

Richard vindt deze vorm van kamperen helemaal niet erg. Hij is idolaat van Afrika en laat tijdens de rit zijn fototoestel onophoudelijk klikken. Op de bank achter ons houdt het toestel van meneer Matsunaga dat van Richard precies bij, klik voor klik, alleen met die veel langere lens. Richard zal het niet toegeven, maar hij is stinkend jaloers op het formaat van meneer Matsunaga’s telelens. Ik weet nu al dat hij zodra we terug zijn in Londen, onmiddellijk online gaat opzoeken hoeveel dat toestel en die lens kosten. Zo strijden moderne mannen, niet met een speer en een zwaard, maar met creditcards. Heb jij een gold card? Ik een platina. De arme Elliot met zijn unisex Minolta blijft ver achter, maar ik denk niet dat hij dat erg vindt, want hij zit weer knus met Vivian en Sylvia achterin. Als ik naar hen omkijk, zie ik het resolute gezicht van mevrouw Matsunaga. Zij is net als ik een vrouw die zich schikt naar haar man. Ik weet zeker dat ook zij het geen ideale vakantie vindt als je in de struiken moet poepen.

‘Leeuwen! Leeuwen!’ roept Richard. ‘Daar!’

De fototoestellen klikken verwoed en we komen zo dichtbij dat ik de zwarte vliegen op de flank van de mannetjesleeuw kan zien. Een stukje verderop liggen drie leeuwinnen te soezen in de schaduw van een hardekoolboom. Ineens hoor ik achter me een uitbarsting in het Japans. Ik kijk om en zie dat meneer Matsunaga overeind is gekomen. Zijn vrouw heeft hem bij zijn jack gegrepen om te voorkomen dat hij uit de auto springt om nog betere foto’s te kunnen maken.

‘Zitten!’ buldert Johnny met een stem die niemand, mens noch dier, kan negeren.

Meneer Matsunaga laat zich onmiddellijk weer op het bankje zakken. Zelfs de leeuwen lijken te zijn geschrokken en kijken allemaal naar het mechanische monster met de achttien armen.

‘Ben je vergeten wat ik heb gezegd, Isao?’ zegt Johnny kwaad. ‘Als je je losmaakt van de auto, ben je dood.’

‘Ik raak opgewonden. Ik vergeet,’ mompelt meneer Matsunaga, en hij buigt nederig zijn hoofd.

‘Ik probeer er alleen voor te zorgen dat je niks overkomt.’ Johnny haalt diep adem en gaat op zachtere toon door: ‘Het spijt me dat ik zo schreeuwde, maar vorig jaar was een collega van me op een gamedrive, toen twee van zijn klanten opeens uit de auto sprongen om foto’s te maken. De leeuwen hadden hen meteen te pakken.’

‘Bedoel je dat de leeuwen die mensen hebben... opgevreten?’ vraagt Elliot.

‘Zo zijn leeuwen geprogrammeerd, Elliot. Dus geniet van wat je ziet, maar blijf in de auto, oké?’ Johnny lacht om de spanning weg te nemen, maar we voelen ons bedrukt, als stoute kinderen die op hun kop hebben gekregen. De fototoestellen klikken minder enthousiast, de foto’s worden alleen genomen om te maskeren hoe onbehaaglijk we ons voelen. We zijn er allemaal van geschrokken dat Johnny zo uitviel tegen meneer Matsunaga. Ik staar naar Johnny’s rug, die vlak voor me oprijst, en zie de spieren van zijn nek zwellen als dikke wingerds. Hij start de motor weer. We laten de leeuwen achter ons en vervolgen onze weg naar de volgende kampeerplaats.

Na zonsondergang komt de drank tevoorschijn. Zodra de vijf tenten zijn opgezet en het kampvuur brandt, maakt Clarence de aluminium cocktailkist open die de hele dag achter in de auto heeft meegehobbeld, en stalt flessen jenever, whisky, wodka en amarula uit. Op de amarula ben ik nogal gesteld geraakt. Het is een zoete, romige likeur die wordt gemaakt van de vrucht van de Afrikaanse amarulaboom. Het smaakt naar duizend alcoholische calorieën van koffie en chocola. Het is zo’n drankje waar een kind stiekem een slokje van neemt als zijn moeder niet kijkt. Clarence knipoogt als hij me mijn glas geeft, alsof ik de ondeugd van de groep ben omdat alle anderen volwassen drankjes nemen, zoals lauwe jenever met tonic of pure whisky. Dit is het moment van de dag waarop ik denk: ja, het is best fijn in Afrika. Als de ongemakken, de insecten en de spanningen tussen mij en Richard verdwijnen in een tipsy

roes en ik in een ligstoel neerstrijk om de zon te zien ondergaan. Terwijl Clarence een eenvoudige maaltijd bereidt van stoofvlees met brood en fruit, spant Johnny een draad met belletjes rond het kamp, zodat we gewaarschuwd worden als er weer een dier komt binnenwandelen. Ik kijk naar Johnny's silhouet, dat afsteekt tegen de gloed van de zon, en zie dat hij opeens stil blijft staan. Hij houdt zijn hoofd opgeheven en snuift de lucht op, de honderden geuren waar ik me niet eens van bewust ben. Hij heeft opeens iets van de dieren die hier leven. Hij is zo thuis in de wildernis dat het me niet zou verbazen als hij opeens een brul had uitgestoten als een leeuw.

Ik vraag aan Clarence, die in de pruttelende pan roert: 'Hoelang werken Johnny en jij al samen?'

'Johnny en ik? Dit is de eerste keer.'

'Ben je dan niet zijn vaste spoorzoeker?'

Clarence strooit wat peper in de pan. 'Mijn neef is Johnny's spoorzoeker. Deze week is Abraham naar zijn dorp voor een begrafenis. Hij vroeg of ik voor hem kon invallen.'

'En wat vindt Abraham van Johnny?'

Clarence' witte tanden glanzen in het schemerige licht als hij grinnikt. 'O, mijn neef zit altijd vol verhalen over Johnny. Vol verhalen. Hij vindt dat Johnny als Shangaan geboren had moeten worden, omdat hij net zo is als wij, alleen blank.'

'Als Shangaan? Is dat jouw stam?'

Hij knikt. 'Wij komen uit de provincie Limpopo in Zuid-Afrika.'

'Is dat de taal die ik jullie tweeën soms hoor spreken?'

Hij lacht schuldig. 'Als jullie niet mogen weten wat we zeggen.'

Dat zullen dan geen flatteuze opmerkingen zijn, stel ik me voor. Ik kijk naar de groep rond het kampvuur. Meneer en mevrouw Matsunaga bekijken de foto's die hij vandaag heeft gemaakt. Vivian en Sylvia zitten in hun laag uitgesneden topjes feromonen uit te wasemen en zoals altijd bedelt Elliot om hun aandacht. 'Hebben jullie het niet koud?' 'Zal ik een vestje voor jullie halen?' 'Willen jullie nog een gin-tonic?'

Richard komt onze tent uit. Hij heeft een schoon overhemd aangeetrokken. Naast me wacht een stoel voor hem, maar hij loopt er straal voorbij, gaat naast Vivian zitten en laat zijn charme op haar

los. ‘Hoe vind je de safari tot nu toe?’ ‘Kom je weleens in Londen?’ ‘Ik zal jou en Sylvia met alle plezier een gesigneerd exemplaar van *Blackjack* sturen als het boek gepubliceerd is.’

Uiteraard weten ze allemaal wie hij is. Binnen een uur na de eerste kennismaking met de groep liet Richard zich subtiel ontval- len dat hij thrillerschrijver Richard Renwick is, de man die Jack- man Tripp, de held van MI5, in het leven heeft geroepen. Helaas had geen van onze medereizigers ooit van Richard en zijn held ge- hoord, waardoor de eerste safaridag in een wat stroeve stemming was verlopen. Maar nu is hij weer de oude en doet hij waar hij zo goed in is: zijn publiek paaïen. Wat mij betreft legt hij het er veel te dik bovenop. Maar als ik daar iets over zou zeggen, weet ik al wat zijn antwoord zal zijn: ‘Dat moeten schrijvers nu eenmaal doen, Millie. We moeten ons vriendelijk opstellen om nieuwe lezers te lokken.’ Alleen is het wel opvallend dat Richard nooit tijd verkwist aan vriendelijke omgang met oudere dames, alleen met jonge en het liefst mooie meisjes. Ik weet nog precies hoe hij die charme op mij losliet, vier jaar geleden, tijdens een signersessie van *Kill Option* in de boekhandel waar ik werk. Als Richard eenmaal op dreef is, is hij onweerstaanbaar, en ik zie hem nu naar Vivian kijken zoals hij al een jaar niet naar mij heeft gekeken. Hij steekt een Gauloise tussen zijn lippen en buigt zich naar voren met zijn hand rond het vlam- metje van zijn zilveren aansteker, zoals zijn held Jackman Tripp het zou doen, met mannelijke zwier.

De lege stoel naast me is nu een zwart gat dat alle plezier uit mijn stemming zuigt. Ik wil net opstaan om naar onze tent te gaan, als Johnny ineens in de stoel plaatsneemt. Hij zegt niets, maar laat zijn blik over de groep gaan alsof hij ons taxeert. Ik geloof dat hij ons voortdurend taxeert en vraag me af wat hij ziet als hij naar mij kijkt. Gedraag ik me net zoals alle andere inschikkelijke echtgenotes en vriendinnen die zich naar de bush laten slepen om tegemoet te komen aan de safarifantasiën van hun vent?

Zijn blik maakt me nerveus en ik voel me gedwongen de stilte te verbreken. ‘Werken die belletjes rond het kamp echt?’ vraag ik. ‘Of zijn ze alleen bedoeld om ons een veilig gevoel te geven?’

‘Ze dienen als eerste waarschuwing.’

‘Ik heb ze vannacht niet gehoord, toen de luipaard het kamp binnenkwam.’

‘Ik wel.’ Hij leunt naar voren om nog wat hout in het vuur te leggen. ‘We zullen de belletjes vannacht waarschijnlijk weer horen.’

‘Denk je dat er nog meer luipaarden in de buurt zitten?’

‘Nee, vanavond zijn het hyena’s.’ Hij wijst naar de angstaanjagende duisternis rond de door het vuur verlichte cirkel. ‘Er zitten er al een paar naar ons te kijken.’

‘Wat?’ Ik tuur in het donker en zie nu pas de oplichtende ogen die ons in de gaten houden.

‘Ze hebben veel geduld. Ze wachten af of hier een maaltje te halen valt. Wie zich in zijn eentje buiten het kamp waagt, wordt dat maaltje.’ Hij haalt zijn schouders op. ‘Daarom hebben jullie mij ingehoord.’

‘Om te voorkomen dat wij een maaltijd worden.’

‘Ik zou snel failliet gaan als ik te veel cliënten verloor.’

‘Hoeveel is te veel?’

‘Jij zou pas de derde zijn.’

‘Dat meen je niet echt, hè?’

Hij glimlacht. Alhoewel hij ongeveer net zo oud is als Richard, heeft het leven onder de Afrikaanse zon rimpeltjes rond Johnny’s ogen gekerfd. Hij legt geruststellend zijn hand op mijn arm. Ik schrik ervan, omdat hij niet iemand is die anderen onnodig aanraakt. ‘Nee. Het is maar een grapje. Ik heb nog nooit een cliënt verloren.’

‘Ik weet nooit of je een grapje maakt of niet.’

‘Als ik iets serieus meen, merk je het vanzelf.’ Hij kijkt naar Clarence, die in het Tsonga iets tegen hem zegt. ‘We kunnen eten.’

Ik kijk naar Richard om te zien of het hem is opgevallen dat Johnny met me zat te praten, met zijn hand op mijn arm, maar Richard heeft alleen oog voor Vivian. Ik had net zo goed onzichtbaar kunnen zijn.

‘Daar kom je als auteur gewoon niet onderuit,’ zegt Richard zoals ik al had verwacht als we later in onze tent liggen. ‘Ik probeer alleen maar mijn lezerspubliek uit te breiden.’ We fluisteren, want het

tentdoek is dun en de tenten staan dicht bij elkaar. ‘En ik vind het mijn plicht hen een beetje te beschermen. Twee jonge vrouwen, helemaal alleen in de wildernis. Erg avontuurlijk voor meisjes van hun leeftijd, vind je ook niet? Ergens moet je daar ook wel bewondering voor hebben.’

‘Ze worden door Elliot al genoeg bewonderd,’ zeg ik.

‘Elliot bewondert alles met twee x-chromosomen.’

‘Waarom zeg je dan dat ze hier helemaal alleen zijn? Elliot reist toch met hen samen?’

‘Ja, reuze vervelend voor hen, dat hij de hele tijd kwijlend om hen heen hangt.’

‘Volgens Elliot hebben ze hem zelf uitgenodigd.’

‘Ze hebben hem uitgenodigd omdat ze medelijden met hem hadden. Hij heeft hen ontmoet in een of andere nachtclub en hoorde dat ze op safari gingen. Ze hebben waarschijnlijk gezegd: “Hé, anders ga je mee de wildernis in!” Ik denk niet dat ze gedacht hadden dat hij het echt zou doen.’

‘Waarom praat jij altijd zo kleinerend over Elliot? Hij lijkt me een erg aardige man. En hij weet heel veel van vogels.’

Richard snuift. ‘En dat maakt een man zó aantrekkelijk.’

‘Wat heb je toch? Waarom ben je zo prikkelbaar?’

‘Dat kan ik ook aan jou vragen. Ik maak een praatje met een jonge vrouw en jij zit meteen te chagrijnen. Die meisjes hebben hier tenminste schik. Zij weten er iets van te maken.’

‘Ik doe mijn best, maar ik wist niet dat het zo’n ruige reis zou worden. Ik had gerekend op...’

‘Dikke handdoeken en chocolaatjes op je hoofdkussens.’

‘Doe niet zo neerbuigend. Ik ben toch met je meegegaan?’

‘Maar je doet niks anders dan klagen. Ik heb er mijn hele leven van gedroomd om op safari te gaan, Millie. Verpest dit niet voor me.’

We fluisteren niet meer en ik weet zeker dat de anderen alles kunnen verstaan, als ze nog wakker zijn. Ik weet dat Johnny niet slaapt, want hij houdt als eerste de wacht. Ik stel me voor hoe hij bij het kampvuur zit, naar onze stemmen luistert, de spanning hoort stijgen. Hij was zich vast al bewust van die spanning. Johnny Posthumus

is een man wie niets ontgaat. Zo weet hij te overleven in deze wildernis, waar je leven kan afhangen van het feit of je een belletje hoort rinkelen of niet. Hij vindt ons vast nutteloze, oppervlakkige figuren. Ik ben benieuwd hoeveel huwelijken hij heeft zien mislukken, hoeveel zelfingenomen mannen hij door Afrika vernederd heeft zien worden. De wildernis is niet zomaar een vakantiebestemming; het is waar je leert hoe onbeduidend je bent.

‘Het spijt me,’ fluister ik, en ik tast naar Richards hand. ‘Natuurlijk wil ik deze vakantie niet voor je bederven.’

Ik sluit mijn vingers om zijn hand, maar hij reageert niet op mijn toenadering. Zijn hand ligt als een dood ding in de mijne.

‘Je zet overal een domper op. Ik weet dat jij liever een ander soort vakantie had gehad, maar jezus, moet je de hele dag met zo’n zuur gezicht rondlopen? Sylvia en Vivian vinden het toch ook leuk? Zelfs mevrouw Matsunaga gedraagt zich sportief.’

‘Misschien komt het door de malariapillen,’ zeg ik zwakjes. ‘De dokter zei dat je daar gedeprimeerd van kunt raken. Hij zei dat er zelfs mensen zijn die er krankzinnig door worden.’

‘Nou, ik heb anders geen last van de mefloquine. En de meisjes slikken het ook en blijven ook vrolijk.’

De meisjes. Hij blijft me vergelijken met de meisjes, die negen jaar jonger zijn dan ik, negen jaar slanker en frisser. Hoe kun je als vrouw nog fris lijken als je vier jaar een flat, een badkamer en een toilet met elkaar hebt gedeeld?

‘Als ik nou eens stop met die pillen,’ opper ik.

‘En malaria krijgen? Ja, dat lijkt me een puik idee.’

‘Wat moet ik dan? Vertel me wat je van me wilt, Richard.’

‘Dat weet ik niet.’ Hij zucht en draait zich om. Zijn rug heeft iets van koud beton, een muur rond zijn hart, dat daardoor buiten mijn bereik ligt. Een ogenblik later zegt hij zachtjes: ‘Ik weet niet hoe het met ons verder moet, Millie.’

Maar dat weet ik wel. Ik weet hoe Richard verder wil. Weg van mij. Hij is al maanden bezig zich van me los te weken, zo subtiel, zo geleidelijk, dat ik het niet heb willen erkennen. Ik zou het kunnen toeschrijven aan het cliché dat we het allebei zo druk gehad hebben. Hij moest alle zeilen bijzetten om de revisies van *Blackjack* af

te maken. Ik zat tot over mijn oren in de jaarlijkse inventaristelling van de winkel. Ik maakte mezelf wijs dat het wel weer goed zou komen als we het wat rustiger aan konden doen.

Buiten onze tent klinken de nachtelijke geluiden van de delta. We kamperen niet ver van een rivier, waar we vandaag nijlpaarden hebben gezien. Ik geloof dat ik die nu hoor, samen met het geritsel, gekrijs en gegrom van talloze andere dieren.

Maar in onze tent heerst stilte.

Zo sterft de liefde dus. In een tent, in de wildernis, in Afrika. Als we in Londen waren, zou ik uit bed stappen, me aankleden en naar een vriendin gaan voor cognac en meelevens. Hier zit ik gevangen onder tentdoek, met rondom dieren die me willen opvreten. Ik word er zo claustrofobisch van dat ik de tentflap zou willen opengooien en gillend de duisternis in zou willen rennen. Het moet door de malariapillen komen dat ik me zo gedeprimeerd voel. Ik wil dat het door de pillen komt, want dat betekent dat het niet mijn schuld is dat ik me zo hopeloos voel. Ik denk dat ik ze gewoon niet meer moet slikken.

Richard is in slaap gevallen. Hoe is het mogelijk dat hij rustig kan inslapen terwijl ik me voel alsof ik op springen sta? Ik hoor hem in- en uitademen, heel ontspannen, heel regelmatig. Het bewijs dat het hem niets kan schelen.

Hij is nog steeds in diepe slaap verzonken als ik de volgende ochtend wakker word. Terwijl het bleke licht van de dageraad door de naden van onze tent dringt, denk ik somber aan de komende dag. Weer zullen we ongemakkelijk naast elkaar in de landrover zitten en proberen beleefd te blijven. Weer zal ik de hele dag muggen van me af moeten slaan en achter struiken moeten plassen. En weer zal ik Richard 's avonds zien flirten en nog een stukje van mijn hart voelen afbreken. Erger kan deze vakantie niet worden, denk ik.

Dan begint een vrouw te gillen.

2

Boston

Het was de postbode die er melding van maakte. Kwart over elf, een bevende stem door een mobieltje: ‘Ik sta voor nummer 2132 in Sanborn Avenue, West Roxbury. De hond... ik zag de hond toen ik door het raam keek.’ Zo werd de politie van Boston ervan op de hoogte gebracht. Een opeenvolging van gebeurtenissen, in werking gezet door een oplettende postbode, een lid van het leger van voetsoldaten dat zes dagen per week in alle stadswijken van Amerika patrouilleert. Zij zijn de ogen van het volk, soms de enige ogen die zien dat een bejaarde weduwe haar post niet uit de brievenbus heeft gehaald, dat een vrijgezel op leeftijd niet opendoet, dat op een veranda een bergje vergeelde kranten ligt.

De volle brievenbus was de eerste aanwijzing dat er iets mis was in het huis aan Sanborn Avenue 2132. Het was postbode Luis Muniz op de tweede dag al opgevallen, maar als mensen twee dagen hun brievenbus niet legen, is dat nog geen reden voor ongerustheid. Mensen gaan weleens een weekend weg. Mensen vergeten weleens het plaatselijke postkantoor te verzoeken de post een paar dagen vast te houden.

Maar op de derde dag begon Muniz zich toch zorgen te maken.

En toen hij op de vierde dag de brievenbus opende en zag dat die nog steeds propvol catalogi, tijdschriften en enveloppen zat, wist hij dat hij iets moest doen.

‘Hij belt aan,’ vertelde agent Gary Root. ‘Er wordt niet open-

gedaan. Hij besluit aan de buurvrouw te gaan vragen of zij weet wat er aan de hand is. Maar eerst kijkt hij door het raam naar binnenvrouwen en ziet hij de hond.'

'Die hond?' vroeg rechercheur Jane Rizzoli. Ze wees naar een vriendelijk ogende golden retriever die aan de brievenbus was vastgebonden.

'Ja. Volgens de penning aan zijn halsband heet hij Bruno. Ik heb hem mee naar buiten genomen voordat hij nog meer...' Agent Root moet even slikken. '... schade kon aanrichten.'

'Waar is de postbode?'

'Die heeft de rest van de dag vrij genomen. Het zou me niet verbazen als hij meteen de kroeg in is gedoken. Ik heb zijn contactinformatie, maar hij zal u niet veel meer kunnen vertellen dan ik. Hij heeft de meldkamer gebeld en is niet in het huis geweest. Ik ben hier als eerste aangekomen. De voordeur was niet op slot. Ik ben naar binnen gegaan en...' Hij schudde zijn hoofd. 'Had ik dat maar niet gedaan.'

'Heb je met andere mensen gepraat?'

'De buurvrouw. Aardig mens. Ze kwam naar buiten toen ze de patrouilleauto's zag en vroeg wat er aan de hand was. Ik heb haar alleen verteld dat haar buurman is overleden.'

Jane draaide zich om naar het huis waarin Bruno, de goedaardige retriever, opgesloten had gezeten. Het was een oud, vrijstaand huis van twee verdiepingen, met een dubbele garage en volwassen bomen in de voortuin. De deur van de garage was dicht. Op de oprit stond een zwarte Ford Explorer, die op naam stond van de eigenaar van het huis. Vanochtend vroeg was er niets geweest waardoor dit huis zich onderscheidde van de andere, goed onderhouden woningen aan Sanborn Avenue, niets wat de aandacht van een politieagent zou hebben getrokken en hem aan het denken zou hebben gezet. Nu stonden er twee patrouillewagens met draaiende zwaailichten voor de deur, waardoor iedereen die hierlangs kwam meteen wist dat er iets mis was. En wat er mis was, moesten Jane en haar partner Barry Frost nu gaan bekijken. Het groepje nieuwsgierigen dat aan de overkant naar het huis stond te staren, groeide gestaag. Had geen van hen gemerkt dat hun buurman zich al een paar dagen niet

had laten zien, dat hij zijn hond niet had uitgelaten en zijn post niet had opgehaald? Ze zeiden nu vast tegen elkaar: 'Ik wíst dat er iets mis was.' Als het kalf verdronken is...

'Wil je ons de weg wijzen?' vroeg Frost aan agent Root.

'Liever niet,' antwoordde Root. 'De stank is eindelijk uit mijn neus en ik heb geen zin om het nog een keer te moeten ruiken.'

Frost keek benauwd. 'Is het zo erg?'

'Ik heb het daar binnen amper een halve minuut volgehouden. Mijn partner ging meteen al over zijn nek. Bovendien hebt u mij niet nodig. Alles wijst zich vanzelf.' Hij keek naar de golden retriever, die speels naar hem blafte. 'Arm beest, opgesloten in dat huis, zonder voedsel. Ik weet dat hij geen andere keus had, maar toch...'

Jane keek naar Frost, die naar het huis staaarde als een veroordeelde naar de galg. 'Wat heb je tussen de middag gegeten?' vroeg ze.

'Een broodje kalkoen en een zakje chips.'

'Ik hoop dat het heeft gesmaakt.'

'Aan zulke opmerkingen heb ik niks, Rizzoli.'

Ze liepen het trapje op naar de veranda en bleven daar staan om handschoenen en schoenbeschermers aan te trekken. 'Er zijn medicijnen voor,' zei ze. 'Ken je Compazine?'

'Nee. Wat is dat?'

'Pillen tegen zwangerschapsmisselijkheid.'

'Als ik ooit zwanger mocht worden, zal ik die proberen.'

Ze keken elkaar aan. Jane zag dat Frost diep ademhaalde en merkte dat zij hetzelfde deed. Nog een laatste hap frisse lucht. Toen deed ze de deur open en gingen ze naar binnen. Frost hield zijn onderarm voor zijn neus tegen de weeë geur die ze maar al te goed kenden. Of je het nu 'cadaverine' noemde of 'putrescine' of het een andere chemische benaming gaf, het was en bleef de stank van de dood. Dat Jane en Frost abrupt bleven staan toen ze eenmaal binnen waren, kwam echter niet door de stank, maar door wat er aan de muren hing.

Waar ze ook keken, overal staarden ogen hen aan. Een complete galerie dode wezens begroette de indringers.

'Jezus,' mompelde Frost. 'Hij was jager op groot wild.'

‘Erg groot wild,’ zei Jane, naar de kop van een neushoorn kijkend. Ze vroeg zich af wat voor kaliber kogel nodig was om zo’n dier te vellen. Hetzelfde gold voor de kafferbuffel ernaast. Hun schoenbeschermers ritselden op de houten vloer toen ze langzaam langs de dierenkoppen liepen, die er zo levensecht uitzagen dat Jane bijna verwachtte dat de leeuw vervaarlijk zou gaan brullen. ‘Is dat niet verboden? Wie jaagt er vandaag de dag nog op luipaarden?’

‘Kijk eens. De hond was niet het enige dier dat hier vrij rondliep.’

De vloer was besmeurd met roodbruine pootafdrukken. De grotere moesten van Bruno zijn, maar er waren ook kleine afdrukken. Bruine vlekken op de vensterbank gaven aan dat Bruno zijn poten erop had gezet om door het raam te kijken toen de postbode langskwam. Luis Muniz had de politie echter niet gebeld omdat hij de hond had gezien; hij had de politie gebeld om wat de hond in zijn bek had.

Een vinger.

Jane en Frost volgden het spoor van de pootafdrukken, langs de glazige ogen van een zebra, een leeuw, een hyena en een wrattenzwijn. Maar deze man had zijn trofeeën niet op grootte gekozen; zelfs de kleinste dieren hadden een beschamend plekje aan de muren en er zaten zelfs vier muizen rond een miniatuurtafel waarop porseleinen theekopjes stonden. Een persiflage op het theekransje uit *Alice in Wonderland*.

Ze liepen de kamer door en kwamen bij een gang, waar de stank van verrotting nog sterker was. Alhoewel ze de bron ervan nog niet hadden gevonden, hoorde Jane het onheilspellende gezoem van de profiteurs. Een vette vlieg vloog een paar lome rondjes rond haar hoofd en verdween via een deur die op een kier stond.

Volg de vliegen. Zij weten altijd waar het eten wordt opgediend.

Toen Jane tegen de deur duwde, schoot er iets wits langs haar benen.

‘Jezus!’ riep Frost geschrokken.

Jane keek met bonkend hart over haar schouder en zag een paar ogen onder de bank in de woonkamer. ‘Het is maar een kat.’ Ze lachte opgelucht. ‘Dat verklaart de kleinere pootafdrukken.’

‘Hoor je dat?’ vroeg Frost. ‘Volgens mij zit hier nóg een kat.’

Jane duwde de deur verder open. Hij gaf toegang tot de garage. Een grijsgestreepte kat dribbelde naar haar toe en begon rond haar benen te draaien, maar Jane lette niet op hem. Ze staarde naar wat er aan een takel aan het plafond hing. De zwerm vliegen was zo dicht dat ze het gezoem in haar botten voelde. Ze verdrongen zich rond een stinkend feestmaal van vlees dat te hunner gerieve was opengesneden en krioelde van de maden.

Frost wendde zich kokhalzend af.

De naakte man hing ondersteboven. Zijn enkels waren vastgebonden met oranje nylonkoord. Zoals bij een varken in een slachthuis was zijn lichaam opengesneden en ontdaan van alle organen. Zijn armen bungelden naar beneden en zijn handen zouden de vloer hebben geraakt als ze nog aan de armen hadden gezeten. Als de hond en misschien ook de twee katten niet door honger gedwongen waren geweest aan hun baasje te gaan knauwen.

‘Nu weten we dus van wie die vinger was,’ zei Frost vanachter zijn mouw. ‘God, wat vreselijk. Om door je eigen huisdieren te worden opgevreten...’

Wat er aan de takel hing, moest voor de drie huisdieren inderdaad een feestmaal zijn geweest. Ze hadden de handen volledig uiteengereten en zoveel huid en spiermassa van het gezicht gescheurd dat het witte bot van een van de oogkassen zichtbaar was als een parelwitte rand tussen het verminkte vlees. De gelaatstrekken waren onherkenbaar geworden, maar de tot groteske afmetingen opgezwollen geslachtsdelen lieten er geen twijfel over bestaan dat dit een man was, een oudere man, te oordelen naar het zilvergrijze schaamhaar.

‘Opgehangen en ontweid als een geslacht dier,’ zei iemand achter Jane.

Ze keek geschrokken om en zag dr. Maura Isles in de deuropening staan. Zelfs op zo’n bizarre plaats delict als deze lukte het Maura om er elegant uit te zien; haar zwarte haar was zo glad als een glimmende helm, haar grijze jasje en broek hadden de perfecte snit voor haar slanke taille en heupen. Vergeleken met haar voelde Jane zich als het slonzige nichtje met warrig haar en versleten schoenen. Maura deinsde niet terug voor de stank maar liep kordaat op het karkas

af, zonder zich iets aan te trekken van de vliegen, die meteen duikvluchten op haar hoofd namen. ‘Dit is verontrustend,’ zei ze.

‘Verontrustend?’ Jane snoof. ‘Zeg maar volkomen gestoord.’

De grijze kat liet Jane in de steek, liep naar Maura en wreef zich luid spinnend tegen haar benen. Van een kat hoefde je geen trouw te verwachten.

Maura duwde hem met haar voet zachtjes opzij en hield haar ogen gericht op het lijk. ‘In de buik- en borstholte ontbreken alle organen. Er is een doelgerichte incisie gemaakt, van het schaambeentot het borstbeen. Dit is wat jagers doen met een hert of een zwijn. Ze hangen het dier op, verwijderen de ingewanden en laten het vlees besterven.’ Ze hief haar blik op naar de takel. ‘Die takel lijkt ervoor gemaakt om groot wild op te hijsen. Dit is het huis van een jager.’

‘En dat ziet er ook uit als gereedschap van een jager,’ zei Frost. Hij wees naar een werkbank en een magnetisch rek met een rij gevaarlijke messen met fonkelende lemmeten. Jane keek naar het vlijmscherpe fileermes dat door vlees zou gaan als door zachte boter.

‘Dit is eigenaardig,’ zei Maura, het lichaam van dichtbij bestudeerend. ‘Ik zie hier wonden die niet lijken te zijn veroorzaakt door een mes.’ Ze wees naar drie kerven op de ribbenkast. ‘Tenzij er drie lemmeten aan elkaar waren gebonden, want ze lopen precies evenwijdig.’

‘Het lijkt wel een klauwvond,’ zei Frost. ‘Kan een dier dit gedaan hebben?’

‘De kerven zijn te diep voor een kat of een hond. Ze lijken na de dood te zijn aangebracht, waardoor het vochtverlies tot een minimum beperkt is gebleven...’ Ze richtte zich op en bekeek de vloer. ‘Als deze man hier is ontweid, moet iemand het bloed hebben weggespoten. Zien jullie die goot in het beton? Dat is wat een jager zou laten maken als hij deze ruimte gebruikte om karkassen te laten besterven.’

‘Wat is besterven eigenlijk precies? Ik heb nooit begrepen waarom ze vlees ophangen,’ zei Frost.

‘Na het intreden van de dood zorgen enzymen ervoor dat het vlees mals wordt, maar over het algemeen wordt vlees bestorven bij een temperatuur die vlak boven het vriespunt ligt. Hoe warm zou

het hier zijn? Een graad of tien? Warm genoeg voor ontbinding. En voor maden. We mogen blij zijn dat het november is. In augustus zou de stank nog veel erger zijn geweest.’ Met een pincet plukte Maura een van de maden uit het vlees en legde hem op haar handschoende handpalm om hem te bestuderen. ‘Derde ontwikkelingsstadium. Deze man is ongeveer vier dagen dood.’

‘Dierenkoppen in de woonkamer,’ zei Jane, ‘en een man die is opgehangen als een geslacht dier. Het thema is duidelijk.’

‘Is het slachtoffer de eigenaar van dit huis? Weten jullie al aan wie het toebehoort?’

‘Zonder vingers en zonder gezicht is het lastig om zijn identiteit vast te stellen, maar de leeftijd klopt in elk geval. Dit huis is eigendom van Leon Gott, een alleenstaande gescheiden man van vierenzestig.’

‘Alleenstaand, maar niet in zijn eentje gestorven,’ zei Maura, starend naar de gapende wond en het uitgeholde lichaam. ‘Waar zijn ze?’ vroeg ze opeens. Ze keek Jane aan. ‘De moordenaar heeft het lichaam hier laten hangen, maar wat heeft hij met de organen gedaan?’

Een paar seconden was het volkomen stil in de garage, op het gezoom van de vliegen na. Jane dacht aan alle geruchten over gestolen organen. Toen keek ze naar de vuilnisbak in de hoek. Ze liep ernaartoe. Hoe dichter ze erbij kwam, hoe sterker de stank van verrotting werd. De vliegen zwermde met haar mee als een hongerige wolk. Met een vies gezicht tilde ze het deksel op. Ze bracht het niet verder dan een snelle blik. Toen draaide ze zich kokhalzend om.

‘Je hebt ze gevonden, neem ik aan,’ zei Maura.

‘Ja,’ bracht Jane uit. ‘Althans, de darmen. Ik laat de verdere inventarisatie graag aan jou over.’

‘Netjes.’

‘Ik ben netjes opgevoed.’

‘Nee, ik bedoel dat de dader zo netjes heeft gewerkt. De incisie. De manier waarop de inwendige organen zijn verwijderd.’ Haar papieren schoenbeschermers ritselden toen ze naar de vuilnisbak liep. Jane en Frost deinsden achteruit toen Maura het deksel eraf nam, maar zelfs van een afstand was de stank van de rottende organen

niet te harden. De grijze kat raakte er juist opgewonden van. Hij schurkte opdringerig tegen Maura, miauwend om aandacht.

‘Je hebt een verovering gemaakt,’ zei Jane.

‘Normaal gedrag voor katachtigen. Hij claimt mij als zijn territorium,’ zei Maura. Ze stak haar gehandschoende hand in de vuilnisbak.

‘Ik weet dat je op een plaats delict altijd grondig te werk gaat, Maura,’ zei Jane, ‘maar zou je de inhoud van die vuilnisbak niet liever op het laboratorium uitzoeken? In een speciale kamer voor gevaarlijke stoffen, bijvoorbeeld?’

‘Ik moet eerst weten...’

‘Wat moet je weten? Je kunt ruïken dat ze erin liggen.’ Met walging keek Jane toe toen Maura zich over de vuilnisbak boog om dieper in de massa ingewanden te graven. Ze had in de autopsiezaal al vaak gezien hoe Maura torso’s opensneed, scalpen afstroopte, botten van het vlees ontdeed en met een snerpande zaag schedels openlegde. Taken die ze verrichtte met de concentratie van een laserstraal. Diezelfde concentratie zag ze nu, toen Maura in de gestolde massa organen roerde, zich er niet eens van bewust dat de vliegen over haar modieus gekapte donkere haar kropen. Hoeveel mensen zagen er zo elegant uit terwijl ze zulke walgelijke dingen deden?

‘Toe nou, het is niet zo dat je voor het eerst een bak vol ingewanden ziet,’ zei Jane.

Maura gaf geen antwoord, maar reikte nog dieper.

‘Oké,’ zei Jane met een zucht. ‘Je hebt ons hiervoor niet nodig. Dan gaan Frost en ik de rest van het huis...’

‘Het zijn er te veel,’ mompelde Maura.

‘Te veel?’

‘Dit is geen normale hoeveelheid organen.’

‘Misschien ligt het aan de bacteriële gassen waar je het altijd over hebt. Misschien zijn ze opgezwollen.’

‘Daarmee is dít niet verklaard.’ Maura richtte zich op. Jane trok een vies gezicht toen ze zag wat ze uit de bak had gehaald.

‘Een hart?’

‘Dit is geen normaal hart, Jane,’ zei Maura. ‘Het heeft weliswaar

vier kamers, maar de aortaboog ziet er vreemd uit. En met de slagaderen is ook iets mis.'

'Leon Gott was vierenzestig,' zei Frost. 'Misschien had hij hartproblemen.'

'Dat is het hem nu juist. Dit ziet er niet uit als het hart van een man van vierenzestig.' Maura stak haar hand weer in de vuilnisbak. 'Maar dít wel,' zei ze, en ze hief haar andere hand op.

Jane keek naar de twee organen. 'Wacht eens even. Lagen er twee harten in de vuilnisbak?'

'En twee paar longen.'

Jane keek naar Frost. 'Jezus,' zei hij.

3

Frost doorzocht de benedenverdieping en Jane de eerste etage. Kamer voor kamer keek ze in kasten en laden en gluurde ze onder de bedden. Er waren nergens ontweide lijken te vinden, noch tekenen van een worsteling, maar ze zag wel veel pluis en kattenharen. Meneer Gott – als hij inderdaad de man was die in de garage hing – was geen nette huisman geweest. Op de ladekast in zijn slaapkamer slingerden oude bonnetjes van de ijzerhandel, batterijtjes voor een gehoorapparaat, een portefeuille met drie creditcards en achtenveertig dollar in contant geld, en zelfs een paar losse kogels. Uit dat laatste maakte ze op dat meneer Gott thuis erg nonchalant was omgegaan met vuurwapens. Het verbaasde haar dan ook niet toen ze in de la van het nachtkastje een geladen Glock zag, met een kogel in het magazijn, gereed voor gebruik. Hét wapen van de paranoïde vrijgezel.

Het was alleen jammer dat het wapen boven had gelegen toen beneden zijn ingewanden uit zijn lichaam werden gesneden.

In het badkamerkastje zag ze de medicijnen die je kon verwachten bij een man van vierenzestig. Aspirine en Advil, Lipitor en Lopressor. Op de wastafel lagen dure gehoorapparaatjes. Blijkbaar had hij die niet in gehad, waardoor hij de indringer vermoedelijk helemaal niet had gehoord.

Toen ze de trap weer af liep, ging in de woonkamer de telefoon. Tegen de tijd dat ze beneden was, hoorde ze een man een bericht inspreken op het antwoordapparaat.

‘Hé, Leon, je hebt niet teruggebeld over het reisje naar Colorado. Laat even weten of je mee wilt. Het wordt vast leuk.’

Jane stond op het punt het bericht nog een keer af te luisteren om het telefoonnummer van degene die belde te noteren, toen ze zag dat de afspeelknop besmeurd was met iets wat eruitzag als bloed. Op het scherm stond dat er twee berichten waren, waarvan ze zojuist nummer twee had gehoord.

Met haar gehandschoende vinger drukte ze op AF SPELEN.

3 november, negen uur vijftien: ... bel dan nu om uw creditcardkosten te verlagen. Laat deze unieke gelegenheid om van dit bijzondere aanbod te profiteren niet aan uw neus voorbijgaan.

6 november, twee uur: Hé, Leon, je hebt niet teruggebeld over het reisje naar Colorado. Laat even weten of je mee wilt. Het wordt vast leuk.

3 november was afgelopen maandag. Vandaag was het donderdag. Het eerste bericht stond nog op het antwoordapparaat en was niet afgeluisterd, dus was Leon Gott maandagochtend om negen uur vermoedelijk al niet meer in leven geweest.

‘Jane?’ zei Maura. De grijze kat was met haar meegelopen en draaide achtjes rond haar benen.

‘Er zit bloed op het antwoordapparaat,’ zei Jane. Ze draaide zich naar haar om. ‘Waarom zou de moordenaar de telefoon hebben aangeraakt? Waarom wilde hij weten welke berichten er op het antwoordapparaat stonden?’

‘Kom eerst even kijken wat Frost in de achtertuin heeft gevonden.’

Jane volgde haar door de keuken naar de achterdeur. In een omheinde tuin met een zielig lapje dor gras stond een bijgebouw met metalen wanden. Het had geen ramen en was groter dan een gewone schuur, groot genoeg voor allerlei griezelige doeleinden. Toen Jane naar binnen ging, rook ze iets wat op chemicaliën duidde, prikkelend als alcohol. TL-buizen verlichtten het interieur kil en klinisch.

Frost stond bij een grote werkbank te kijken naar een afschrikwekkend stuk gereedschap dat eraan vastgeklonken was. ‘Ik dacht eerst dat dit een cirkelzaag was,’ zei hij. ‘Maar zo’n blad als dit heb ik nog nooit gezien. En moet je eens kijken wat er allemaal in die kastjes zit.’ Hij wees ernaar.

Door de glazen deurtjes zag Jane dozen met latex handschoenen en naargeestige instrumenten die waren uitgestald op de planken. Scalpels, messen, sondes, buigtangen en forceps. De instrumenten van een chirurg. Aan de muren hingen rubberen voorschoten met donkerbruine vlekken. Ze rilde. De triplex plaat op de werkbank zat vol kerven en krassen en in het midden lag een brok rauw vlees in gestold bloed.

‘Oké,’ zei ze zachtjes, ‘ik begin dit heel erg eng te vinden.’

‘Het ziet eruit als de werkplaats van een seriemoordenaar,’ zei Frost. ‘Die op deze tafel zijn slachtoffers ontleedde.’

In een hoek stond een grote, witte ton waaraan een kleine elektromotor was bevestigd. ‘En waar zou die ton voor zijn?’

Frost haalde zijn schouders op. ‘Hij is groot genoeg om...’

Jane liep naar de ton, maar bleef staan toen ze rode druppels op de vloer zag. En een rode veeg aan de hendel van het deksel. ‘Ik zie een bloedspoor.’

‘Wat zit er in de ton?’ vroeg Maura.

Jane greep de hendel en trok eraan. ‘En achter deur nummer twee...’ Ze gluurde in de ton. ‘Zaagsel.’

‘Is dat alles?’

Jane stak haar hand in de ton en grabbelde wat in het rond. Er steeg een stofwolk op. ‘Alleen zaagsel.’

‘Niet het tweede slachtoffer, dus,’ zei Frost.

Maura liep naar het angstaanjagende werktuig dat Frost aanvankelijk voor een cirkelzaag had aangezien. Ze bestudeerde het blad, terwijl de kat, die achter haar aan was gelopen en weigerde haar met rust te laten, weer langs haar broekspijpen streek. ‘Hebt u dit bekeken, rechercheur Frost?’

‘Van zo dichtbij als ik durfde.’

‘Is het u opgevallen dat de snijrand van het blad schuin staat? Dat betekent dat dit instrument niet bedoeld is om iets door te zagen.’

Jane kwam bij haar staan en betastte voorzichtig de rand van het blad. ‘Dit ding ziet eruit alsof het je aan flarden zou kunnen scheuren.’

‘En daar is het waarschijnlijk ook voor. Ik meen dat ze dit een

ontvlezer noemen. Het is geen zaag, maar een instrument om vlees van botten te schrapen.’

‘Jemig, zijn daar speciale machines voor?’

Maura deed een kast open en zag een plank met een rij blikken. Ze pakte er een, draaide hem om en las wat er op het etiket stond. ‘Bondo.’

‘Iets voor auto’s?’ vroeg Jane toen ze op het etiket de afbeelding van een auto zag.

‘Een vulmiddel voor carrosserieën. Om deuken en krassen te repareren.’ Maura zette de pot terug op de plank. Ze slaagde er niet in de grijze kat van zich af te schudden. Hij dribbelde achter haar aan toen ze naar de volgende kast liep en door de glazen deuren naar de messen en tangen keek die lagen uitgesteld als op een instrumentenblad van een chirurg. ‘Ik denk dat ik weet waar deze schuur voor werd gebruikt.’ Ze keek Jane aan. ‘Volgens mij zijn niet alle ingewanden in de vuilnisbak afkomstig van een mens.’

‘Leon Gott was geen aardige man. En dan druk ik me nog netjes uit.’ Nora Bazarian veegde een snor van gepureerde worteltjes van de mond van haar één jaar oude zoontje. In haar vale spijkerbroek en strakke t-shirt, met haar blonde haar in een paardenstaart, zag ze er meer uit als een tiener dan als een drieëndertigjarige moeder van twee kinderen. En als moeder was ze bedreven in multitasking, wat te zien was aan de efficiënte manier waarop ze steeds een hapje wortelen in het open mondje van haar zoon lepelde, vaat in de vaatwasser zette, controleerde of de cake in de oven al klaar was en tegelijkertijd Janes vragen beantwoordde. Het was geen wonder dat ze de taille van een tiener had; ze zat geen seconde stil.

‘Weet u wat hij tegen mijn oudste zei?’ vroeg Nora. “‘Scheer je weg uit mijn tuin!’” Het kind is zes! Ik heb nooit geweten dat chagrijnige oude mannen zo iets écht zeggen, maar Leon zei dat letterlijk. En alleen omdat Timmy zijn tuin in was gelopen om de hond te aaien.’ Nora deed de vaatwasser met een klap dicht. ‘Bruno heeft betere manieren dan zijn baasje.’

‘Hoelang hebt u meneer Gott gekend?’ vroeg Jane.

‘We zijn hier zes jaar geleden komen wonen, kort nadat Timmy

was geboren. Het leek ons een leuke buurt voor kinderen. We zagen goed onderhouden tuinen en jonge gezinnen met kinderen.’ Als een bevallige balletdanseres maakte ze een halve pirouette om Janes koffiekopje bij te vullen. ‘Een paar dagen nadat we waren verhuisd ben ik met een schaalpje koekjes naar Leon gegaan om kennis te maken. In plaats van me te bedanken zei hij dat hij nooit zoetigheid at en duwde hij me het schaalpje weer in mijn handen. En toen begon hij te klagen dat de baby zo vaak huilde en of ik er niet voor kon zorgen dat hij ’s nachts stil was. Nou vráág ik u!’ Ze ging zitten en gaf haar zoon nog een lepeltje wortelpuree. ‘En dan al die dode dieren aan de muren...’

‘U bent dus bij hem binnen geweest.’

‘Eén keer. Hij keek zo trots als een pauw toen hij vertelde dat hij de meeste zelf had geschoten. Wie schiet er nou dieren om ze aan de muur te hangen?’ Ze veegde wat puree van de kin van haar zoon. ‘Toen heb ik besloten dat we beter bij hem uit de buurt konden blijven. Toch, Sam?’ zei ze op een babytoontje. ‘Wij blijven lekker bij die nare man vandaan.’

‘Wanneer hebt u meneer Gott voor het laatst gezien?’

‘Afgelopen weekend, zoals ik ook al aan agent Root heb verteld.’

‘Wanneer precies?’

‘Zondagochtend. Ik zag hem op zijn oprit. Hij bracht een tas met boodschappen naar binnen.’

‘Hebt u gezien of er die dag iemand bij hem op bezoek is gekomen?’

‘Nee, want ik was de hele dag weg. Mijn man is deze week in Californië, dus ben ik met de kinderen naar mijn moeder gegaan. Die woont in Falmouth. We zijn ’s avonds pas teruggekomen.’

‘Om hoe laat?’

‘Halftien, tien uur.’

‘Hebt u ’s nachts vreemde geluiden gehoord bij uw buurman? Geschreeuw of luide stemmen?’

Nora legde de lepel neer en keek haar fronsend aan. De baby deed ongeduldig zijn mondje open, maar Nora negeerde het. Ze bekeek Jane achterdochtig. ‘Toen agent Root zei dat ze Leon hangend aan

een balk in zijn garage hadden gevonden, ging ik ervan uit dat hij zelfmoord had gepleegd.’

‘Ik vrees dat het om moord gaat.’

‘Weet u dat zeker? Heel zeker?’

Ja, reken maar dat ze dat zeker wist. ‘Mevrouw Bazarian, over zondagavond...’

‘Mijn man komt maandag pas terug. Tot dan zit ik hier in mijn eentje met de kinderen. Lopen wij gevaar?’

‘Vertel me wat u zondagavond...’

‘Lopen mijn kinderen gevaar?’

Dit zou voor iedere moeder de belangrijkste vraag zijn. Jane dacht aan haar eigen driejarige Regina. Aan hoe zij zich zou voelen als zij Nora Bazarian was en hier met twee jonge kinderen woonde, terwijl haar buurman in zijn eigen huis was vermoord. Zou ze een geruststelling willen horen, of de waarheid? Niet dat Jane een antwoord op Nora’s vraag had. Ze kon niet beloven dat niemand gevaar liep.

‘Tot we meer weten,’ zei ze, ‘is het verstandig om voorzorgsmaatregelen te nemen.’

‘Wat bent u tot nu toe te weten gekomen?’

‘We vermoeden dat het op zondagavond is gebeurd.’

‘Zo lang is hij dus al dood,’ zei Nora zachtjes. ‘Pal naast ons en ik wist er niets van.’

‘Hebt u zondagavond niets bijzonders gezien of gehoord?’

‘Hebt u gezien wat een hoge schutting hij om zijn tuin heeft? Daarom wisten wij nooit wat hij daar allemaal uitspookte. Behalve als hij in de schuur dat afgrijselijke lawaai maakte.’

‘Wat voor lawaai?’

‘Een snerpand geluid. Het klonk als een cirkelzaag. En je dan beklagen over een huilende baby!’

Jane dacht aan de gehoorapparaten op de wastafel. Als Gott zondagavond met machines had gewerkt die veel lawaai maakten, had hij zijn gehoorapparaten vast niet in gehad. Nóg een reden waarom hij zich niet van een indringer bewust zou zijn geweest.

‘U zei dat u zondagavond laat thuiskwam. Brandde er toen licht bij meneer Gott?’

Daar hoefde Nora niet eens over na te denken. ‘Ja,’ zei ze. ‘Het

irriteerde me, want als het licht in zijn achtertuin aan is, schijnt het precies in mijn slaapkamer. Maar toen ik om ongeveer halfelf naar bed ging, was het licht uit.'

'En de hond? Blafte die?'

'Bruno? Die blaft altijd, dat is ook een probleem. Volgens mij blaft hij zelfs tegen vliegen.'

En daar waren er nu heel veel van, dacht Jane. Bruno stond nu ook te blaffen, niet boos, maar opgewonden over alle mensen die in en uit liepen.

Nora keek in de richting van het geluid. 'Wat gaat er met hem gebeuren?'

'Dat weet ik niet. Er zal een nieuw onderkomen voor hem gezocht moeten worden. En ook voor de katten.'

'Ik hou niet zo van katten, maar ik zou de hond best willen hebben. Bruno kent ons en doet altijd lief tegen mijn zoontjes. Ik zou me een stuk veiliger voelen met een hond in huis.'

Daar zou ze misschien anders over denken als ze wist dat Bruno nog bezig was het vlees van zijn baasje te verteren.

'Weet u of meneer Gott familie had?' vroeg Jane.

'Hij had een zoon, maar die is een paar jaar geleden in het buitenland overleden. Zijn ex is ook dood, en ik heb nooit gezien dat er een vrouw bij hem over de vloer kwam.' Nora schudde haar hoofd. 'Wat een afgrijselijk idee, dat hij daar vier dagen dood heeft gehangen zonder dat het iemand is opgevallen. Daar blijkt wel uit hoe weinig contact hij met andere mensen had.'

Door het keukenraam zag Jane dat Maura naar buiten was gekomen en op haar mobieltje keek of ze nieuwe berichten had. Maura was vrijgezel, net als Gott, en maakte een eenzame indruk, zoals ze daar stond. Zou Maura, vanwege haar eenzellige karakter, ooit in een Leon Gott veranderen?

De lijkwagen van het mortuarium kwam aanrijden en televisieploegen zochten een goed plekje achter het afzetlint. Als straks alle agenten, criminologen en verslaggevers weer vertrokken waren, zou alleen het afzetlint nog aangeven dat in dit huis een moord was gepleegd. En pal ernaast woonde een jonge moeder die momenteel alleen was met haar twee kinderen.

‘Hij was geen toevallig slachtoffer, hè?’ zei Nora. ‘Kende hij de dader? Wat voor iemand is het, denkt u?’

Een monster, dacht Jane. Ze deed haar pen en notitieboekje in haar tas en stond op. ‘Ik heb gezien dat u een alarmsysteem hebt,’ zei ze. ‘Dat zou ik aanzetten als ik u was.’

4

Maura droeg de kartonnen doos van haar auto naar haar huis. Men zette hem in de keuken op de vloer. De grijsgestreepte kat miauwde erbarmelijk, maar Maura liet hem nog even in de doos zitten terwijl ze in de voorraadkast naar geschikt kattenvoedsel zocht. Ze had geen gelegenheid gehad om op weg naar huis iets te kopen en had de kat impulsief meegenomen omdat niemand anders zich had aangeboden en het asiel het enige alternatief zou zijn geweest. En ook omdat de kat, door de hele tijd om haar benen te draaien, háár min of meer had geadopteerd.

In de kast stond een zak hondenbrokken, die was overgebleven van de laatste keer dat Julian met Bear bij haar had gelogeed. Zou een kat hondenbrokken lusten? Ze had geen idee, maar pakte voor alle zekerheid ook een blik sardientjes.

De kat begon nog heftiger te miauwen toen Maura het blikje opende en de visgeur eruit ontsnapte. Ze deed de sardientjes in een kom en maakte toen de doos open. De kat sprong eruit en viel zo hongerig op de vis aan dat de kom over de tegelvloer zeilde.

‘Sardientjes smaken toch wel beter dan mensenvlees, hè?’ Ze aaide de kat over zijn rug. Van puur genoegen stak hij zijn staart de lucht in. Ze had nog nooit een kat gehad. Ze had nooit tijd of zin gehad om een huisdier te nemen, tenzij je de korte en bijzonder tragische ervaring met de Siamese kempvissen meetelde. Ze wist ook niet zeker of ze deze kat wilde, maar hij was hier nu, snorrend als een

buitenboordmotor terwijl hij de kom uitlikte, de kom waar ze 's ochtends haar cornflakes uit at. Dat was een storende gedachte. Mens-etende kat. Kruisbesmetting. Ze dacht aan alle ziekten die katachtigen konden overbrengen: kattenkrabziekte. *Toxoplasma gondii*. Kattenleukemie. Hondsdolheid. Rondworm. Salmonella. Katten waren een bron van infectieziekten en nu stond er een uit haar ontbijkom te eten.

De kat schrokte het laatste stukje sardine naar binnen en keek met zijn heldergroene ogen op naar Maura. Zijn blik was zo indringend dat het leek alsof hij wist wat ze dacht en een gelijkgestemde geest zag. Zo veranderen gewone vrouwen in gestoorde kattenvrouwen, dacht ze. Ze kijken diep in de ogen van een kat en denken een zielsverwant te zien. En wat zag deze kat als hij naar Maura keek? Een menselijk wezen met een blikopener.

‘Kon je maar praten,’ zei ze. ‘Kon je maar vertellen wat je hebt gezien.’

Maar de kat bewaarde zijn geheimen zuinig. Hij stond haar toe hem nog even te aaien en wandelde toen naar een hoek van de keuken, waar hij zich begon te wassen. Weinig aanhankelijkheid. Het was: geef me te eten en laat me verder met rust. Misschien was een kat dan toch een geschikt huisdier voor haar, twee eenlingen bij elkaar, geen van beide geschikt voor langdurige relaties.

Nu hij haar negeerde, negeerde ze hem ook en bekommerde ze zich om haar eigen avondmaal. Ze had nog een ovenschotel van aubergine met Parmezaanse kaas in de koelkast staan. Ze zette hem in de oven, schonk een glas pinot noir in en deed haar laptop open om de foto's te bekijken die ze in het huis van Leon Gott had gemaakt. Toen ze het ontweide lichaam, het half weggevreten gezicht en de maden zag die in het vlees krioelden, dacht ze aan de stank die in het huis had gehangen en aan het gezoem van de vliegen. Het zou morgen geen prettige sectie worden. Langzaam klikte ze door de fotoreeks, zoekend naar details die misschien aan haar aandacht waren ontsnapt toen de luidruchtige aanwezigheid van de agenten en de technische recherche zoveel afleiding had veroorzaakt. Niets van wat ze zag was in strijd met haar schatting dat de man al vier tot vijf dagen dood was. De omvangrijke schade aan

het gezicht, de nek en de armen kon worden toegeschreven aan aaseters. En daar hoor jij ook bij, dacht ze met een blik op de kat, die kalmpjes zijn poten schoonlikte. Hoe zou hij heten? Ze had geen idee, maar ze kon hem moeilijk ‘kat’ blijven noemen.

De volgende foto was van de organen in de vuilnisbak. Ze zou de half gestolde massa moeten weken en voorzichtig uit elkaar moeten halen voordat ze elk orgaan apart kon onderzoeken. Dat zou het onaangenaamste onderdeel van de autopsie zijn, omdat het rottingsproces altijd begon in de inwendige organen, waar bacteriën zich naar hartenlust vermenigvuldigden. Ze klikte door en stopte bij een andere afbeelding van de organen in de vuilnisbak. De belichting was op deze foto anders, omdat er niet was geflitst, en dankzij het schuin invallende licht waren hier weer andere bollingen en kloven zichtbaar op de oppervlakte van de massa.

Er belde iemand aan.

Ze verwachtte geen bezoek. Ze had zéker niet verwacht Jane Rizzoli voor de deur te zien staan.

‘Ik dacht dat je dit misschien wel kon gebruiken,’ zei Jane. Ze gaf haar een tas.

‘Dat ik wát kon gebruiken?’

‘Kattenbakvulling en een doos Mr. Friskies. Het zit Frost niet lekker dat jij met de kat zit opgescheept, dus heb ik gezegd dat ik dit even langs zou brengen. Heeft het ondieer je meubels al vernield?’

‘Nog niet. Kom erin, dan kun je zelf zien hoe het met hem is.’

‘Waarschijnlijk beter dan met de andere.’

‘De witte? Wat hebben jullie daarmee gedaan?’

‘Niemand is erin geslaagd hem te vangen. Hij zit nog steeds ergens in dat huis.’

‘Ik hoop dat jullie water en voedsel voor hem hebben neergezet.’

‘Daar heeft Frost uiteraard voor gezorgd. Hij zegt dat hij een hekel heeft aan katten, maar je had moeten zien hoe hij op zijn knieën naast het bed zat en de kat smeekte tevoorschijn te komen. Hij gaat morgen terug om de kattenbak te verschonen.’

‘Hij zou een huisdier moeten nemen. Hij is vast erg eenzaam.’

‘Heb jij daarom deze meegenomen?’

‘Natuurlijk niet. Ik heb hem meegenomen omdat...’ Maura zuchtte. ‘Ik weet het niet. Omdat hij zo om me heen bleef draaien.’

‘Ja, ze weten precies wie ze moeten hebben,’ zei Jane lachend terwijl ze met Maura naar de keuken liep. ‘Hij dacht: van die dame daar krijg ik vast levertjes en slagroom.’

In de keuken keek Maura mismoedig naar de kat, die op de tafel was gesprongen en met zijn voorpoten op het toetsenbord van haar laptop lag. ‘Ksst!’ siste ze. ‘Wegwezen!’

De kat gaapte en rolde zich op zijn zij.

Maura tilde hem op en zette hem op de vloer. ‘Je mag niet op de tafel!’

‘Het kan voor je laptop geen kwaad, hoor,’ zei Jane.

‘Het gaat me niet om de laptop. Ik eet altijd aan deze tafel.’ Maura pakte een spons, spoot er wat reinigingsmiddel op en begon het tafelblad schoon te maken.

‘Ik geloof dat je hier een bacterie hebt overgeslagen.’

‘Spot er maar mee. Ben je vergeten waar deze kat vandaan komt? Waar hij de afgelopen vier dagen doorheen is gelopen? Zou jij aan zo’n tafel willen eten?’

‘Hij is waarschijnlijk schoner dan mijn driejarige dochter.’

‘Dat is ook weer waar. Kinderen zijn net fomieten.’

‘Wat zijn fomieten?’

‘Infectieverspreiders.’ Maura haalde de spons nog één keer over de tafel en gooide hem in de afvalbak.

‘Daar zal ik aan denken als ik straks thuis ben. “Kom maar bij mama, lekker fomietje van me.”’ Jane scheurde de zak met kattenbakvulling open en strooide de inhoud in de kattenbak die ze had meegebracht. ‘Waar zal ik hem neerzetten?’

‘Ik had eigenlijk gedacht de kat in de tuin zijn behoefte te laten doen.’

‘Als je hem naar buiten laat, komt hij misschien nooit meer terug.’ Jane sloeg het stof van haar handen en kwam overeind. ‘Of was dat juist de bedoeling?’

‘Ik lijk wel gek, dat ik hem mee naar huis heb genomen. Alleen omdat hij om me heen bleef draaien. Ik ben nooit van plan geweest een kat te nemen.’

‘Je zei net dat Frost er eentje zou moeten nemen. Waarom jij dan niet?’

‘Frost is kortgeleden gescheiden. Hij is er niet aan gewend alleen te zijn.’

‘En jij wel.’

‘Ik ben al jaren alleen en ik denk niet dat daar binnen afzienbare tijd verandering in zal komen.’ Maura keek om zich heen naar het smetteloze aanrecht en de blinkende gootsteen. ‘Tenzij er een wonder gebeurt en er opeens een man ten tonele verschijnt.’

‘Een wonderman.’ Jane wees naar de kat. ‘Misschien is dat een geschikte naam voor hem. Wonderman.’

‘Mooi niet.’ De timer ging. Maura deed de oven open.

‘Ruikt goed.’

‘Aubergine met Parmezaanse kaas. Ik zag mezelf vanavond echt geen vlees eten. Heb je trek? Er is genoeg voor twee.’

‘Ik ga bij mijn moeder eten. Gabriel is nog in Washington en mijn moeder vindt het vreselijk als ik alleen thuiszit met Regina.’ Jane zweeg even en vroeg toen: ‘Wil je mee? Voor de gezelligheid?’

‘Dat is aardig van je, maar ik heb dit nu al opgewarmd.’

‘Een andere keer dan. Als je eens behoefte mocht hebben aan wat familie.’

Maura keek haar aan. ‘Probeer je me te adopteren?’

Jane ging zitten. ‘Maura, ik vind dat we iets uit te praten hebben. We hebben niet veel contact gehad sinds Teddy Clock en ik weet dat je het de afgelopen maanden niet makkelijk hebt gehad. Ik had je al veel eerder moeten vragen eens te komen eten.’

‘En ik jullie. We hebben het allebei gewoon te druk gehad.’

‘Ik maak me echt zorgen, Maura, sinds je zei dat je misschien uit Boston weggaat.’

‘Waarom maak jij je daar zorgen over?’

‘Hoe kun je zomaar weggaan na alles wat wij samen hebben meegemaakt? Wij houden ons bezig met dingen waar andere mensen nooit iets van zullen begrijpen. Zoals dát.’ Jane wees naar de foto van de ton met ingewanden die nog op Maura’s computerscherm stond. ‘Als jij uit Boston zou vertrekken, met wie moet ik dan praten

over een vuilnisbak vol organen? Dat zijn geen dingen waar normale mensen het over hebben.’

‘Met andere woorden, ik ben niet normaal.’

‘En ik wel?’ Jane lachte. ‘We hebben allebei een hang naar het lugubere. Dat is de reden waarom we in staat zijn ons met deze dingen bezig te houden. En waarom we zo goed samenwerken.’

Dat was iets wat Maura nooit zou hebben voorspeld toen ze Jane voor het eerst ontmoette. Ze had geweten wat de mannelijke agenten over Jane zeiden: dat ze een kreng was. Een kenau. En een stuk chagrijn. De vrouw die op die bewuste dag naar de plaats delict was gekomen, was inderdaad bot, bruut en onbarmhartig geweest. Maar ze was een van de beste rechercheurs die Maura kende.

‘Je zei dat er niets is wat je aan Boston bindt,’ zei Jane. ‘Maar dat is niet waar. Jij en ik hebben hier samen heel wat meegemaakt.’

Maura snoof. ‘Ons keer op keer in de nesten gewerkt, zul je bedoelen.’

‘Maar we weten ons daar ook altijd weer uit te redden. Wat wacht jou in San Francisco?’

‘Een voormalige collega heeft me een baan aangeboden als docent op de universiteit.’

‘En Julian dan? Jij bent een soort moeder voor die jongen. Als jij naar Californië vertrekt, zal hij het gevoel hebben dat je hem in de steek laat.’

‘Ik zie hem bijna nooit. Julian is zeventien en gaat binnenkort studeren. Ik weet niet wat hij wil gaan doen, maar in Californië zijn uitstekende universiteiten. Ik kan mijn leven niet afstemmen op een jongen die zijn eigen leven moet opbouwen.’

‘Die baan in San Francisco. Betaalt die beter? Gaat het daarom?’

‘Dat is niet de reden waarom ik zou gaan.’

‘Je wilt dus gewoon weg. Je slaat op de vlucht.’ Jane wachtte even. ‘Weet hij dat je plannen hebt om Boston te verlaten?’

Hij. Maura wendde zich af om haar glas bij te vullen. Een hint naar Daniel Brophy was voldoende om haar naar de fles te doen grijpen. ‘Ik heb Daniel al maanden niet gesproken.’

‘Maar wel gezien.’

‘Natuurlijk. Elke keer dat ik naar een plaats delict ga, vraag ik

me af of hij er zal zijn, om de familieleden te troosten en voor het slachtoffer te bidden. We bewegen ons in dezelfde kringen, Jane. In de kringen van de dood.' Ze nam een flinke slok. 'Het zou fijn zijn als ik daaraan kon ontsnappen.'

'Als je naar Californië zou gaan, zou je dat dus doen om hem niet meer te hoeven zien.'

'En om aan de verleiding te ontsnappen,' zei Maura zachtjes.

'De verleiding om naar hem terug te gaan?' Jane schudde haar hoofd. 'Je hebt een besluit genomen. Hou je daaraan en leef je eigen leven. Dat zou ik doen.'

En dat was het verschil tussen hen. Jane nam snelle beslissingen en wist altijd precies wat er gedaan moest worden. Zij lag 's nachts niet wakker omdat ze aan haar beslissingen twijfelde. En onzekerheid was juist waar Maura 's nachts door geplaagd werd. Ze kon eindeloos piekeren over haar keuzes en de consequenties ervan. Zij had veel liever gehad dat het leven een wiskundig vraagstuk was waarvan slechts één uitkomst de juiste was.

Jane stond op. 'Zul je nadenken over wat ik heb gezegd? Ik heb geen zin en geen tijd om een nieuwe patholoog in te werken. Ik reken er dus op dat je blijft.' Ze legde haar hand op Maura's arm en zei zachtjes: 'Ik wil graag dat je blijft.' En toen draaide ze zich abrupt om. 'Tot morgen.'

'Ik doe morgenochtend de autopsie,' zei Maura terwijl ze met haar meeliep naar de voordeur.

'Ik denk dat ik die maar oversla. Ik heb vandaag al genoeg maden gezien.'

'Misschien komen we nog voor verrassingen te staan. Het zou jammer zijn als je iets zou mislopen.'

'De enige verrassing,' zei Jane toen ze naar buiten liep, 'zou zijn dat Frost komt opdagen.'

Maura deed de deur op slot en liep terug naar de keuken. De ovenschotel was helemaal afgekoeld, dus zette ze hem weer in de oven. De kat was weer op de tafel gesprongen en lag op het toetsenbord van de laptop alsof hij wilde zeggen: je hebt vandaag genoeg gewerkt. Maura tilde hem op en zette hem op de vloer. Iemand moest hier de dienst uitmaken, en dat zou niet deze kat zijn. Van-

wege de bewegingen van de kat was het scherm weer aangegaan en daarop stond de laatste foto die ze had bekeken. De foto zonder flits van de inwendige organen, de bobbelige oppervlakte met de schaduwen die werden veroorzaakt door het schuin invallende licht. Ze stond op het punt de laptop te sluiten, toen de lever haar aandacht trok. Fronsend zoomde ze in. Ze bekeek de kloven en rondingen van het orgaan. Het was geen speling van het licht. Het was ook geen vervorming door bacteriële zwelling.

De lever had zes kwabben.

Ze stak haar hand uit naar haar telefoon.